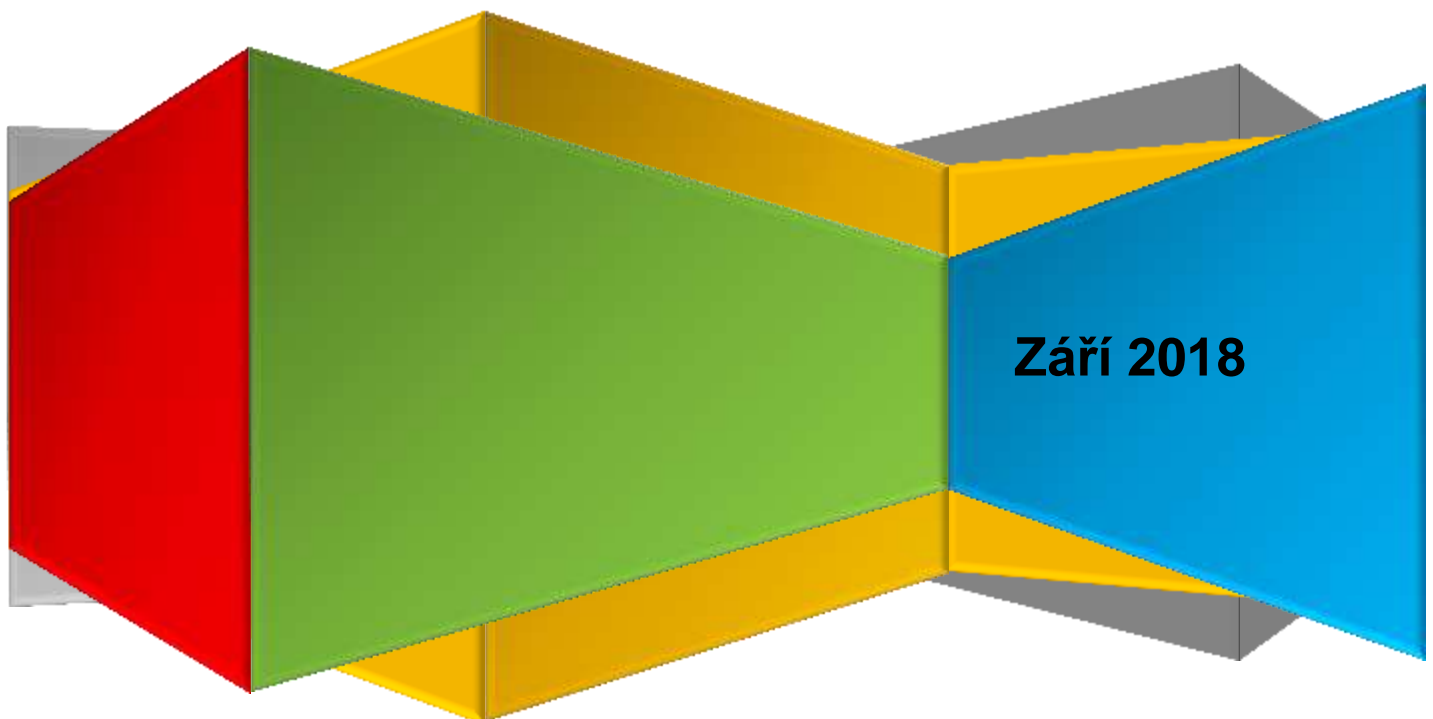

Vstupní analýza vzdálené dílčí podpory v Hostinném

Výzkumná zpráva

Zpracovala: Mgr. Lenka Nižnanská

Září 2018

Text neprošel jazykovou korekturou

Obsah:

Obsah:	1
Seznam zkratk	2
Cíle vstupního screeningu	3
Metodologie screeningu	3
Standardy výzkumné práce Agentury pro sociální začleňování	4
Základní terminologie	5
Agentura pro sociální začleňování	5
Sociální vyloučení	5
Deskripce sociálního vyloučení v Hostinném	7
Bydlení a sociální vyloučení v Hostinném	15
Nezaměstnanost v Hostinném	21
Do budoucna by mohlo pomoci řešení situace propojování zaměstnavatelů a škol, jak potvrzuje i personální oddělení Krpa	23
Bezpečnost a sousedské vztahy	24
Sociální služby a zdraví	28
Zadluženost	31
Zdroje	35

Seznam zkratk

Agentura, ASZ = Odbor (Agentura) pro sociální začleňování, Úřad vlády ČR

APK = asistenti prevence kriminality

APZ = Aktivní politika zaměstnanosti Úřadu práce

ČSÚ = Český statistický úřad

HN = Dávky hmotné nouze

KC = Kontaktní centrum

KoP ÚP = Kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR

MěÚ = Městský úřad

MOP = mimořádná okamžitá pomoc

MP = Městská policie

MV = ministerstvo vnitra

NZDM = Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

NNO = nezisková organizace

OP = Občanská poradna

OP VVV = Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

OPZ = Operační program zaměstnanost

ORP = Obce s rozšířenou působností

OSPOD = Orgán sociálně právní ochrany dětí

SÚPM = Společensky účelné pracovní místo (nástroj APZ)

SVL = Sociálně vyloučená lokalita

ÚP = Úřad práce ČR

UoZ = uchazeč o zaměstnání

VPP = Veřejně prospěšné práce (nástroj APZ)

Cíle vstupního screeningu

Následující zpráva předkládá výsledky screeningu realizovaného Agenturou pro sociální začleňování (ASZ), která je jedním z odborů Úřadu vlády ČR, v období červen-červenec 2018. Vstupní screening má posloužit jako základní informační materiál pro efektivní spolupráci ASZ s městem Hostinné v rámci plánované spolupráce s Agenturou v režimu tzv. vzdálené dílčí podpory. Zároveň analýza poslouží jako materiál pro strategické plánování a evaluaci výsledků její činnosti.

Metodologie screeningu

Výzkum využil ve své metodologii kombinaci **kvalitativních a kvantitativních metod**, kdy jsou analyzována sebraná kvantitativní (povětšinou číselné údaje) a kvalitativní data (např. rozhovory) společně. Použita byla i metoda tzv. **desk research**, tedy sekundární analýza dostupných zdrojů. Tato metoda spočívá v analýze dat získaných od institucionálních aktérů obce. Sběr a analýza dat probíhala v červnu a červenci 2018.

Tabulka 1: Seznam realizovaných rozhovorů screeningu

Hostinné	
Zástupci MěÚ (6)	4
Zástupci NNO (9)	6
Významný zaměstnavatelé v obci (2)	1
Obyvatelé SVL, či ohrožený SV (6)	6
Zástupci ÚP (3)	2
Obyvatelé Hostinného (3)	3
Zástupci APK a městská policie (3)	2
Zástupci OSPOD (3)	2
Pracovníci výchovných zařízení	2

Standardy výzkumné práce Agentury pro sociální začleňování

Výzkumníci Agentury pro sociální začleňování (dále jen ASZ) ctí obecně uznávané standardy kvality a etiky výzkumné práce. Mezi tyto standardy kvality patří především dodržování zásady validity a reliability dat. Validity (platnosti) dat je v ASZ dosahováno longitudinálním šetřením na místě, pečlivým výběrem (rekrutací) respondentů, užitím vhodných nástrojů výzkumu (scénáře rozhovoru, karty checklistů a indikátorů sociálního vyloučení, příp. výzkumnického deníku) i za pomoci přímých citací.

Pro zajištění validity dat výzkumníci v ASZ při své práci využívají tzv. **metodu triangulace zdrojů**, kdy závěry z terénního šetření vycházejí z kombinace min. 3 zdrojů zjištění informací. Práce výzkumníků ASZ je dále založena i na triangulaci výzkumných metod. Mezi standartní použité metody v ASZ tak patří zúčastněné/nezúčastněné pozorování, polo - strukturované rozhovory, sekundární analýza získaných dat včetně statistických dat (deskresearch), skupinové rozhovory (FG), příp. dotazníkové šetření. Výzkumníci využívají i tzv. triangulaci zjištění v časové ose, tj. ověřují získaná data v rozličných etapách výzkumu.

Reliability (spolehlivosti) dat dosahují výzkumníci v ASZ standardizovaným postupem analýzy dat od jasně stanovených oblastí dotazování (scénáře rozhovorů), vyhotovením přepisů rozhovorů až po kódování sebraných dat (tzv. clustering). Při kódování výzkumníci ASZ redukuje velké množství získaných dat do menších počtů analytických jednotek (clusterů) na základě souvislostí (podobnosti či odlišnosti).

Se sběrem a s analýzou dat končí výzkumníci v ASZ v momentě tzv. **nasycení** (saturace) dat. Nasycením se chápe jev, kdy již nepřicházejí nové informace či poznatky z terénu, naopak se objevují stále stejné vzorce a kategorie.

Při své práci se výzkumníci ASZ řídí i **Etickým kodexem výzkumníků Agentury pro sociální začleňování**, který ukotvuje mimo jiné práci s citlivými daty či nestrannost vůči subjektům v terénu. Ve zprávách o výsledcích výzkumníci v ASZ jasně rozlišují mezi poznatky zjištěnými od respondentů, svou interpretací těchto poznatků a jakýmkoliv doporučeními na nich založenými. Použití tohoto kodexu mj. znamená, že v šetření není narušeno soukromí a důstojnost respondentů, respondenti byli vždy informováni o smyslu výzkumu a v případě nahrávání požádáni o jeho svolení. Samozřejmostí je i zaručená anonymita dotazovaných respondentů.

Základní terminologie

Agentura pro sociální začleňování je jedním z odborů Sekce pro lidská práva při Úřadu vlády ČR a spadá do gesce zmocněnce pro lidská práva. Agentura funguje od roku 2008 a je vládním nástrojem na podporu obcím, které řeší problematiku sociálního vyloučení.

Agentura pro sociální začleňování

- pomáhá obcím a městům při mapování a detailním poznávání problémů sociálně vyloučených lokalit a jejich obyvatel, při přípravě a nastavování dlouhodobějších procesů pro jejich řešení a při získávání financí na tyto postupy.
- propojuje přitom místní subjekty (města a obce a jejich úřady, ale také neziskové organizace, školy a školská zařízení, Úřad práce, zaměstnavatele, policii a veřejnost), aby při sociálním začleňování spolupracovaly.
- spolupracuje s ministerstvy, přenáší informace z komunální úrovně směrem ke státní správě, podílí se na formování státní politiky sociálního začleňování a její koordinaci. Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL) je nástrojem pomoci obcím a svazkům obcí při sociálním začleňování sociálně vyloučených obyvatel z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) za místní podpory Agentury pro sociální začleňování. V rámci tohoto přístupu mohou obce koordinovaně čerpat prostředky ze tří operačních programů. Podmínkou čerpání je vypracování strategického plánu sociálního začleňování, který obcím a městům Agentura pomáhá zpracovat.

Sociální vyloučení

Pod pojmem sociální vyloučení chápeme **proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace**. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají sníženou míru přístupu ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování.

Sociální vyloučení se vyznačuje různými charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s několika zásadními existenčními problémy zároveň, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci.

Základními indikátory sociálního vyloučení je materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele sami o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Kombinace intenzity přítomnosti těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší.

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o sociálně vyloučené lokalitě (SVL). Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou schvalované zákony, postoje institucí, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi které se řadí životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukuje. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou.

Deskripce sociálního vyloučení v Hostinném

Na území města Hostinné, které leží ve východních Čechách a náleží do Královéhradeckého kraje se podle Gabalovy mapy a názoru zástupců Policie ČR nenachází žádná sociálně vyloučená lokalita. Šetření výzkumu také takovou geograficky vyloučenou lokalitu nepotvrdilo. Nicméně se ve městě nachází několik mikrolokalit či budov (ve městě se nachází tři ubytovny), ve kterých se koncentrují sociálně vyloučení obyvatelé či obyvatelé sociálním vyloučením ohrožení. Zástupci institucí a obyvatelé Hostinného používají často termín „**sociálně slabí**“, či „**na hranici chudoby**“ „**Sociálně vyloučení tady nejsou, ale jsou na hraně, mohou být ohrožení stářím, bydlí sami, hendikepovaní... na hraně jsou dlužníci za nájmy.**“ Drtivá většina informátorů používala termín „**sociálně slabí**“. Můžeme to jednak považovat za lokální termín nebo se to dá interpretovat vzhledem k faktu, že se v místě nenachází žádná sociálně vyloučená lokalita. Třetím vysvětlením může být fakt, že termín sociálně vyloučený zní hrubě.

V Hostinném žilo k 1.1. 2018 4379 lidí¹. Rok od roku klesá počet obyvatel, což vidíme z následující tabulky, která vychází z dat matriky MěÚ.

Tabulka 2: Vývoj počtu obyvatel – Hostinné (Zdroj: Matrika MěÚ Hostinné)

ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkový počet obyvatel	4 765	4 769	4 773	4 777	4 756	4 735	4 724	4 688	4 656	4 539	4 468	4 435	4 379

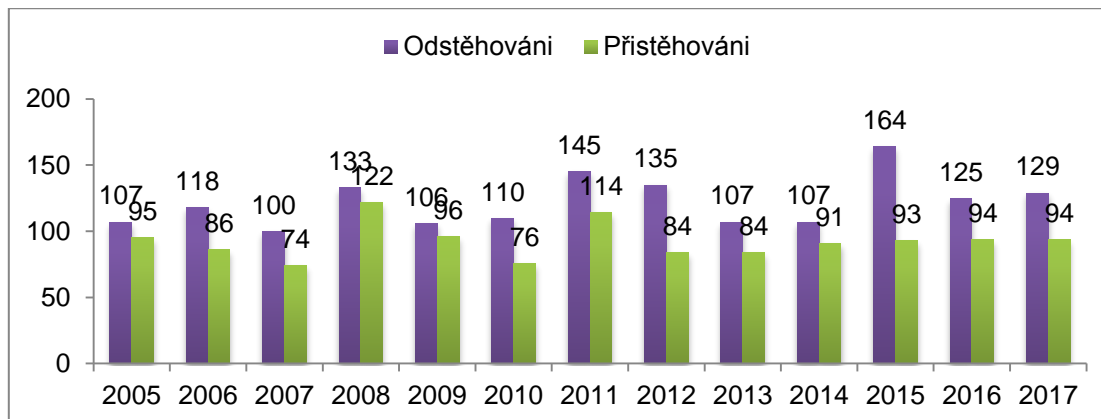
Pro probematiku sociálního vyloučení je důležité sledovat v daném městě i míru migrace. Ve městě Hostinném dochází k migraci obyvatel, ale nedochází k ní ve větším měřítku, za poslední léta má zatím mírně zvyšující se tendenci. Drtivá většina respondentů mluvila o stabilních klientech či rodinách, kteří žijí ve městě po generace. „**Co já tady jsem, jsou to všechno nájemní byty a nestěhují se, nestěhovali se**“. Pracovnice ÚP potvrzují, že se jim klienti nestěhují: „**Vyloženě, že by se někdo rapidně přistěhoval, klienti, tak to ne.**“ Migrace, na které vydělávají obchodníci s chudobou, tu zatím není, což se může do budoucna změnit. Naznačují to výpovědi respondentů (např. pracovníci AUFORI² a někteří obyvatelé Hostinného) o situaci v okolní Úpici, kde má dojít ke zrušení několika ubytoven, či pokusy soukromých osob

¹ ČSÚ.

² AUFORI je nezisková organizace zajišťující terénní sociální službu po celém Královéhradeckém kraji. V Hostinném působí od podzimu 2015.

(pravděpodobně obchodníků s chudobou) z minulosti vytvořit další ubytovny ve městě Hostinném.

Graf 1: Migrace v městě Hostinném (Zdroj: Matrika MěÚ, vlastní zpracování)

Zatím však dochází spíše k vystěhování obyvatel a to převážně po okolí. Pracovnice OSPODu: **“Migrace je z Hostinného ven, po okolí, Prosečné, Lánov”**. Z následující tabulky vidíme nárůst vystěhovaných obyvatel v roce 2015. V roce 2014 to bylo 107 obyvatel, co se vystěhovalo, následující rok 164 obyvatel a rok poté v 2016 vidíme pokles na 125 obyvatel. Toto zvýšené číslo může být ovlivněno událostí, kdy v tomto roce došlo ke zrušení ubytovny na adrese Závodí 812, která byla uzavřena a předělána na byty. Což mohlo způsobit, že se některé osoby vystěhovali.

Podle odhadů Aufori, žilo v březnu 2018 na třech hlavních ubytovnách celkem 90 osob sociálně vyloučených a z toho asi 10 Romů. I podle výzkumu vyplynulo, že na třech ubytovnách, a v bytech přilehlých na adrese Karla Klíče 1 bydlí dohromady asi 80 - 100 lidí. A Romů podle odhadů Aufori žije v Hostinném 100 a z toho je vyloučených 70. Což je dalších 60 SVL Romů. Dohromady tedy podle odhadů Aufori žije v Hostinném 150 sociálně vyloučených lidí (z toho cca 70 Romů). Musíme však předpokládat, že ve městě žije více sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených lidí, kteří nejsou identifikováni institucemi.

K obyvatelům, kteří se hlásí k romské identitě, či jsou tak považováni svým okolím patří v Hostinném dvě či tři větší rodiny, které jsou tu po generace, jak se shodovali informátoři. Plus nějakí další jednotlivci, kteří se do Hostinného přistěhovali. Kvůli migraci je toto číslo fluidní a po GDPR³ ještě těžší dostat se k datům institucí, jejichž někteří pracovníci kvůli nejasnému výkladu nové legislativy odmítají vydávat jakákoli data. Někteří respondenti se dopočítávaly

³ GDPR - General Data Protection Regulation neboli Obecné nařízení o ochraně osobních údajů je nová revoluční legislativa EU, která výrazně zvyšuje ochranu osobních dat občanů.

počtu členů dle rodin, dále jsou odhady založené na počtu romských klientů. Dostáváme se tak k číslu 50 - 100 Romů, což souhlasí i s odhady Aufori o 70ti Romech. Ale nesmíme zapomínat na fakt, že ne všichni Romové jsou sociálně vyloučení. Skutečnost, že většina z nich bydlí v blízkosti Náměstí, může podávat zkreslený dojem. Někteří informátoři proto udávali nereálné číslo až 1000 Romů, kteří podle nich žijí v Hostinném.

Tady se dostáváme k zajímavému postřehu. Náměstí a okolí často ve výpovědích respondentů vyznívalo hodně negativně. „*Sami Hostiňáci o tom nemluví moc hezky, je tam hodně sociálně slabých a zdržují se v centru.*“ – pracovnice NNO. „*Klienti to nazývají městskou špínou, hlavně okolo náměstí... klienti sami často bydlí v centru a jsou sociálně slabší...centrum vypadá vybydleně...*“ – pracovnice NNO. „*Nechápu strategii města, hodně sociálně slabých, na náměstí máte Vietnamce, samá trafika... je to takové vybydlené, žádná pořádná restaurace na náměstí není.*“ – obyvatel Hostinného.

Pokud se podíváme na údaje z matriky v roce 2017, tak poznáme, že ulice Náměstí je druhá na přičce migrace. Ulice Sídliště je první zřejmě z hlediska vysoké koncentrace lidí bydlících v panelácích. A Nádražní ulice je rozptýlená a dlouhá procházející polovinou Hostinného. Proto Náměstí, které je relativně malé na rozlohu a je nejvíce na očích obyvatel, může být tímto faktorem negativně ovlivněno.

Tabulka 3 a 4: Migrace v Hostinném podle adres (Zdroj: MěÚ, vlastní zpracování)

Ulice přistěhovaní 2017	počet osob	Ulice odstěhovaní 2017	počet osob
Sídliště	27	Sídliště	49
Náměstí	23	Náměstí	25
Nádražní	17	Nádražní	20
Horská	14	Deymova	12
Závodí	9	Horská	11
J. A. Komenského	8	J. A. Komenského	11
Husitská	8	Školní	10
Podháj	6	E. Votočka	10
Labská fůrtna	6	Pod Strání	8
Karla Klíče	6	Slévárenská	7
K. Čapka	6	Mládežnická	7
B. Smetany	6	Vrchlabská	6

Sociální pracovnice města má zhruba 200 klientů, z nichž Romové tvoří asi 10%. Ne všichni klienti bydlí na ubytovnách (předchozí odhad necelých 100 lidí), proto je to číslo vyšší jak 200 a zároveň ne všichni sociálně vyloučení či sociálním vyloučením ohrožení jsou zároveň klienty sociálních pracovníků. Dále musíme vzít v úvahu, že na jednotlivého klienta bývají navázáni i další členové rodiny. Dále je tu více (nespecifikovaná skupina) lidí, která se přibližují hranici chudoby.

Podle Mapy exekucí mělo v roce 2017 v městě Hostinném 536 lidí exekuce, zhruba 200 lidí bylo od roku 2008 v Insolvenčním rejstříku⁴ z nichž je nyní (červen 2018) 108 v probíhajícím insolvenčním řízení. Více je problematika dluhů rozpracovaná v kapitole dluhy.

Za měsíc květen bylo vyplaceno 123 příspěvků na bydlení, (zkresleno i okolními obcemi). Od 1. 1. 2003, spadá město pod obec s rozšířenou působností (ORP) Vrchlabí. Hostinné zastává od roku 2000 funkci pověřeného obecního úřadu (POÚ) v obcích Čermná, Klášterská Lhota, Prosečné a Rudník.

Obyvatelům na území města Hostinné bylo **v květnu 2018 vyplaceno 30 příspěvků na živobytí a 15 doplatků na bydlení**. Musíme brát v potaz, že reálné dlouhodobé číslo bude vyšší, jelikož se zde projevují sezónní výkyvy. V zimě obecně bývá více lidí hlášeno na ÚP, jelikož v létě je více příležitostí dosáhnout na sezónní práce a různé brigády.

Po stránce sociálního vyloučení či „**sociálně slabých**“ se můžeme dostat zhruba k číslu **300-400 obyvatel** Hostinného včetně dětí a seniorů, ale jak bylo vysvětleno výše, je velmi problematické udělat detailní odhad. Dále se zde formuje skupina obyvatel, která má nízké příjmy a hrozí jim bezprostřední ohrožení chudobou. Slovy jedné pracovnice NNO: *„Tady, když má člověk příjem 12 - 13 tisíc a je to samoživitelka s děckem a platí nájem 7-8 tisíc, tak už je ohrožený a nevnímá, že by s námi musel spolupracovat. Já bych stejně nebyla schopná ji najít lepší práci, když nemá lepší vzdělání a ta rodina jinak funguje.“*

Ubytovny:

V městě Hostinném se tedy zatím nevyskytují sociálně vyloučené lokality klasického typu, ale hovoříme o několika domech či spíše ubytovnách, kde se nacházejí lidé sociálně vyloučení či sociálním vyloučením ohrožení. Jedná se hlavně o budovy tří ubytoven, kdy dvě patří městu a třetí soukromému podnikateli, který spolupracuje se zástupci města.

➤ První z nich je **Karla Klíče 1, Labský mlýn, či „Labák“** – původně administrativní budova, památkově chráněná, částečně zrekonstruovaná a předělaná na byty. V přízemí z boku se nachází dva městské byty, které mají samostatné vchody. V jednom z nich je plíseň. Hlavní vchod je společný pro pokoje na ubytovně i pro městské byty, které mají v nájmu obyvatelé Hostinného. V prvním patře jsou ubytováni muži a v druhém patře ženy. Pokoje ubytovny se nacházejí po pravé ruce od schodiště a byty se nacházejí po levé. V každém patře jsou tři samostatné nájemní byty (levá strana), kde bydlí převážně starší obyvatelé, či přímo důchodci. V prostorách ubytovny v prvním patře bydlí na čtyřech pokojích muži. Každý má samostatný pokoj s vlastním umyvadlem. Sprchy a kuchyňka jsou společné. Ještě se v prostorách nachází samostatná bytová jednotka

⁴ <https://isir.justice.cz/isir/common/index.do>

s vlastním sociálním zařízením. Na druhém patře bydlí v pokojích 2 ženy, jedna v důchodu. Dále se zde nachází dva spojené pokoje, kde mohou být ubytované matky s dětmi. Za posledních 7 let, byly tyto vyhrazené pokoje využity dvakrát, naposledy před dvěma lety, podle obyvatele ubytovny. Zajímavé je, že na dámském patře v bytě s vlastním sociálním zařízením bydlí muž, který má volný přístup do společných prostor, kuchyňky a sociálního zařízení, jež jsou přístupné ze společné chodby. Žijí zde jednotlivci. Nájemné je 3500-4000 Kč, podle nájemníků 4000 platí nájemník s vlastním sociálním nařízením. Podle postřehu jedné nájemkyně, zde byla dříve větší migrace, což zná z vyprávění: „*Byl tu bordel, což byli mladí, teď je klid.*“

Obrázek 1: Karla Klíče 1, „Labský mlýn“ (Foto: Lenka Nižnanská)

➤ **Druhá městská ubytovna** je na adrese **Horská 169**. Zde bydlí spíše páry či dvojice (např. matka s dospělým synem). Nájemné i se službami je 3900-4100 Kč, když bydlí v pokoji dvě osoby a 3500 Kč, když bydlí člověk sám. Bydlí zde 10-12 osob (oficiálně 8 osob v 6ti pokojích), mají společné sociální zařízení. Jeden nájemník vyjadřoval nedostatečnost v kapacitách sociálního zařízení „...**společný záchod, společná sprcha na tolik lidí...**“.

Obrázek 2: Horská 169 (Foto: Lenka Nižnanská)

➤ **Ubytovna Závodí 896**, vlastníkem je pan Bondaruk cca 6-7 let. Ze začátku měl 6-7 nájemníků, dnes jich je okolo 50ti. Budova má dvě patra, přízemí a první patro, je zde 50 pokojů, ale 45 je jich obsazených, jelikož zde probíhají rekonstrukce. Jeden hlavní vchod slouží pro celou budovu (kromě předního vchodu, kde jsou odděleně 4 byty). Muži bydlí převážně nahoře. V budově probíhaly a probíhají rekonstrukce. Původní pokoje byly velké, proto jsou přepažené a hrozí tak riziko vzniku problému s hlukem, což někteří nájemníci potvrzují. Sociální zařízení mají nájemníci společné na chodbě. Pokud se jich několik domluví (3-4) mají vlastní klíč od jednoho WC a tím si zajišťují, že jim ho nikdo další neznečistí. Sociálních zařízení bylo málo, a proto v současné době probíhají rekonstrukce a navyšování zařízení na 20 WC a 12 sprch. Na chodbě jsou společné kuchyňky, ale jsou převážně nevybavené. Většina nájemníků má na pokoji elektrický vaříč. Lidé zde mohou mít trvalý pobyt. Pan Bondaruk spolupracuje s městem a případně si nechává podat reference na nové nájemce. Pokud nájemce nemá vlastní vybavení, je schopný mu zajistit i základní vybavení pokoje (poste, skříň, stůl). V budově je internet a televize. Nebytovávají se rodiny s dětmi, jelikož by se musela upravit budova vyhovujícím způsobem. Pan Bondaruk se o tom radil s MěÚ a sociálním odborem. Většina nájemníků pracuje či je v důchodu a jen několik lidí je na dávkách. Kauce se neplatí a nájemné se platí kdykoliv v průběhu daného měsíce. Někteří nájemníci si nechávají svůj celý příjem (plat či dávky) posílat k majiteli na účet, který si strhne nájemné a zbytek jim vyplatí, např. lidé co jsou zaměstnaní ve Fidesu (7 lidí). Důvodem k ukončení nájemného jsou především problémy s alkoholem, či dlouhodobým neplacením nájemného, v minulosti to byla i drogová závislost. Pan Bondaruk byl původně ohledně dluhů velmi benevolentní, což potvrzují jak nájemníci, tak pracovnice NNO, kdy jedna její klientka, která *„Měla dluh na nájmu, nezjistil to... když na to přišel, řekl jí ať to splácí, vždy*

o něm mluvila pěkně.“ Postupem času tento přístup změnil, jak sám říká a zavedl splátkové kalendáře. V ubytovně se vyskytují problémy v rovině občanského soužití zejména, pokud probíhají oslavy, či jiné události, které znamenají nahromadění většího počtu lidí a požití alkoholu, kdy hlavně v minulosti musela zasahovat policie. Nájemné je 4 000 Kč se službami, když bydlí dvě osoby tak 6000 Kč. Smlouvy se uzavírají na dobu neurčitou. Pokoje jsou malé, okolo 13m², většina pokojů je přepažená příčkou, která ne úplně izoluje hluk. V budově je zajištěna funkce domovníka, který pracuje i jako zedník a zároveň jako udržovatel pořádku, pokud je potřeba řešit nějakou konfliktní situaci. O úklid se za úplatu starají dvě ženy, nájemkyně, každá má na starosti jedno patro. Věková struktura nájemníků je od učňů po důchodce, např. 77 let. Na ubytovně bydleli v čase realizace výzkumu i nesvéprávní nájemníci. V budově je prádelna, která se uzamyká. Ze začátku byla na ubytovně fluktuace lidí, za poslední 3-4 roky jev ustálil. Většina nájemníků nedosáhne na městský byt, jelikož má dluhy, proto zde našli ubytování. Vztahy mohou být intenzivnější, jelikož je zde velký počet osob na jeden vchod, jsou tenké zdi, společné záchody a pomluvy. Největší problém je nadměrné užívání alkoholu. Bydlí zde zhruba 10 důchodců a asi 10 Romů, z nichž většina má práci.

Obrázek 3: Závodí 896 (Foto: Lenka Nižnanská)

Dále se během výzkumu informátoři zmiňovali o dalších menších ubytovnách. Ty se sice nestali objektem výzkumu, ale stojí za zmínku. Nejčastěji zmiňovali vietnamskou ubytovnu (majitelka Tran Thi Van). V minulosti pronajímala tři pokoje v řadovém domku u nádraží (čp. 285), podle výpovědi respondentů se tam platilo nájemné 5 tisíc a příplatek za každý elektrický spotřebič. Dále byl ve výpovědích respondentů zmiňován pan Olša, který poskytuje jak rekreační ubytování, tak ubytovnu pro dělníky a montéry. V ulici Horská 828 poskytuje srbským dělníkům pracujícím v Rudníku ubytování pan Vladimír Žižka.

N území města Hostinného měla být dále ubytovna ve vile na čp. 414, majitelem je Pavel Tříška z pražské Hostivaře. Na stavebním úřadě byl zaražen záměr předělat budovu na ubytovnu, kam se měli stěhovat lidé z Josefova.

Často o koncentracích či místech, kde bydlí sociálně vyloučení obyvatelé či sociálním vyloučením ohrožení informuje tepelná mapa vytvořená z adres obyvatel registrovaných na ÚP. Tentokrát se data nepodařila získat (neochota kvůli GDPR), nicméně jsou do určité míry nahrazena daty z insolvenčního rejstříku. Tradičně je největší koncentrace na MěÚ, kde mají lidé často hlášené trvalé pobyty. Paradoxní je, že ani jedna ze tří ubytoven nemá větší koncentrace. A naopak významné je Karla Čapka 344. Nikdo kdo pobírá DnB a PnŽ (zdroj ÚP) nebydlí na zmíněných adresách (MěÚ a Karla Čapka 344), proto je tato mapa zkreslená a pouze ukazuje rozložení dlužníků.

Mapa 1: Koncentrace osob, které jsou v insolvenčním rejstříku od roku 2008 podle bydliště (Zdroj: Insolvenční rejstřík, zpracování: ASZ)

Bydlení a sociální vyloučení v Hostinném

Celkově bylo v městě Hostinném podle SDLB 2011 1850 bytů (od roku 2011 do 2017 bylo dokončeno v Hostinném 29 bytů) v 670 domech, kdy z těchto domů je 480 domů rodinných a 176 bytových. V tomto směru nejspíš došlo ke statistické chybě, nicméně i z toho vychází, že více jak 2/3 domu v Hostinném tvoří rodinné domy. Ty jsou situovány převážně v částech Podháj, Antoníček a Sibyla. V roce 2011 bylo v Hostinném 658 nájemních bytů.

Bytový fond města⁵ se skládá z 210 bytů, přičemž 7 je v rekonstrukci či z technických důvodů neobyvatelných. V současné době (listopad 2018) se odprodávají či jsou určeny k prodeji tři větší domy na okrajích obce – K. Čapka 553 (14 bytů - probíhá prodej) a na druhém konci města Vrchlabská 299 (10 bytů – probíhá prodej) a sousední U Trati 153 (8 bytů je z bytového fondu určeno k prodeji). V minulých dvou letech se byl zbourán na tomto místě dům s č.p. 154 (cca 8 bytů). Tyto domy č.p. 299 a 153 jsou lokalizovány nejen dále od centra, ale zároveň jsou i prostorově oddělené od zbytku města. V okolí je i několik průmyslových budov. V tomto směru se dá v budoucnu spatřovat riziko vzniku sociálně vyloučených lokalit, a to v případě odkupu či přeprzedaži/přepronajmutí těchto bytů neférovým pronajímatelům v budoucnu.

Znamená to tedy, že město vlastní pouze cca 11 % bytů v Hostinném, z čehož je jedna čtvrtina DPS. Podle vyjádření pracovníků MěÚ, je to dostatek bytů (hlavně ve středu města) či rozsáhlý bytový fond, ale pracovníci neziskových organizací nabízí jiný úhel pohledu. **„Rozhodně tam není dostatek bytů, nyní tam byl jeden městský byt v nabídce a jenom já jsem měla tři klientky, které o to měli zájem.“ (sociální pracovníce NNO)** A dále město odprodává bytové domy, tudíž nemá skoro žádnou kontrolu nad bytovým fondem v Hostinném, což je rizikové, jelikož docházelo a dochází k prodeji větších bytových domů na okraji města. V budoucnu nebude mít město kontrolu nad vlastnictvím těchto domů a hrozí riziko koupení objektu majitelem, jehož aktivity mohou vést k obchodu s chudobou, pokud toto bude legislativně státem umožněno. To ukazují zkušenosti v jiných městech, kde docházelo k rozprodeji bytového fondu. Stačí aby se do jednoho bytu nastěhovaly nájemníci, kteří mohou obtěžovat okolní obyvatele, ti se budou postupně odstěhovávat a dojde k vytvoření SVL v pravém slova smyslu. Uvedenému negativnímu scénáři neprospívá to, že domy, jsou geograficky pomyslně oddělené na okraji města.

V Hostinném jsou **městské byty** v několika kategoriích a základní podmínkou přidělení městského bytu v Hostinném je podle směrnice být starší 18ti let,

⁵ Listopad 2018

nevlastnit nemovitost k bydlení v Hostinném a nemít dluh vůči městu (i když v praxi je vyžadováno ještě čestné prohlášení, že žadatel není v insolvenčním či exekučním řízení a složení kauce ve výši 3 nájmu) – městská rada může tuto podmínku prominout (využívá se splátkový kalendář). K přidělení bytu dochází nejčastěji vítězstvím ve veřejné soutěži či na základě rozhodnutí rady města, odvíjí se od typu bytu. Smlouva se uzavírá na dobu 2 let, která se prodlužuje.

Další kategorií jsou **sociální byty** – zde je navíc jako podmínka mít trvalý pobyt nebo zaměstnání v Hostinném a doložení schopnosti platit nájemné. O přidělení sociálního bytu rozhoduje rada města na základě žádosti žadatele po předchozím projednání v sociální komisi, a to bez předchozí veřejné nabídky. Součástí materiálu pro rozhodnutí rady města je zpráva sociální pracovnice o vhodnosti uzavření nájemní smlouvy. Smlouva se uzavírá na dobu od 1 měsíce do 2 let. Byty jsou primárně pro žadatele, jejichž příjmy v domácnosti nepřesahují 3násobek životního minima, anebo jehož nižší příjem doplňuje zdravotní postižení či vysoký věk (nad 75 let). Jakýkoli byt může být po schválení rady vyčleněn jako sociální. Pak je zde skupina 22 sociálních bytů na adrese Pod Strání 866 nebo 867 postavená z dotačního titulu Ministerstva pro místní rozvoj v rámci programu „Podpora výstavby nájemních bytů pro příjmově vymezené občany“. Zde musí žadatel splňovat podmínku nepřesáhnutí 0,8 násobku průměrné měsíční mzdy nebo u žadatelů s dalšími členy domácnosti 1,5násobek průměrné měsíční mzdy. Zároveň nemá on a další členové domácnosti ve vlastnictví dům či byt. Smlouva se uzavírá na 2 roky.

Pokoje na ubytovně – Pokojem v ubytovně se rozumí pokoj umístěný v budově v ulici Horská 169, (6 pokojů, 8 osob – nájemné je cca 3500 Kč při obsazení jednou osobou a 3900-4100 Kč když jsou dvě osoby) a Karla Klíče 1 (8 pokojů, dva s vlastním sociálním zařízením). O přidělení rozhoduje Odbor investic na základě doporučení sociální komise (případné posouzení, pokud je žadatel dlužníkem města). Smlouva se uzavírá na 1 měsíc až 1 rok.

Bytem v DPS se rozumí byt v Penzionu Domov, Labská fortna 230, Hostinné, v němž se poskytuje pečovatelská služba – žadatel se musí zavázat a využívat nabízené služby v hodnotě minimálně 300 Kč/měsíc. Je zde 53 bytů, což je více než třetina městského bytového fondu. DPS smlouva od 1 roku do 3 let. O přidělení bytu v DPS rozhoduje rada města po předchozím projednání v sociální komisi, a to bez předchozí veřejné nabídky. Součástí materiálu pro rozhodnutí rady města je zpráva sociální pracovnice o naléhavosti umístění žadatele. Přednost mají obyvatelé z Hostinného, ze spádových obcí se požaduje dar ve výši 10 000 Kč.

O přidělení **služebních bytů a bytů zvláštního určení** (pro osoby se zdravotním postižením vyjma bytu v DPS) rozhoduje rada města, stejně tak jakékoli prominutí podmínek, které žadatel nesplní u všech zmíněných typů bytů.

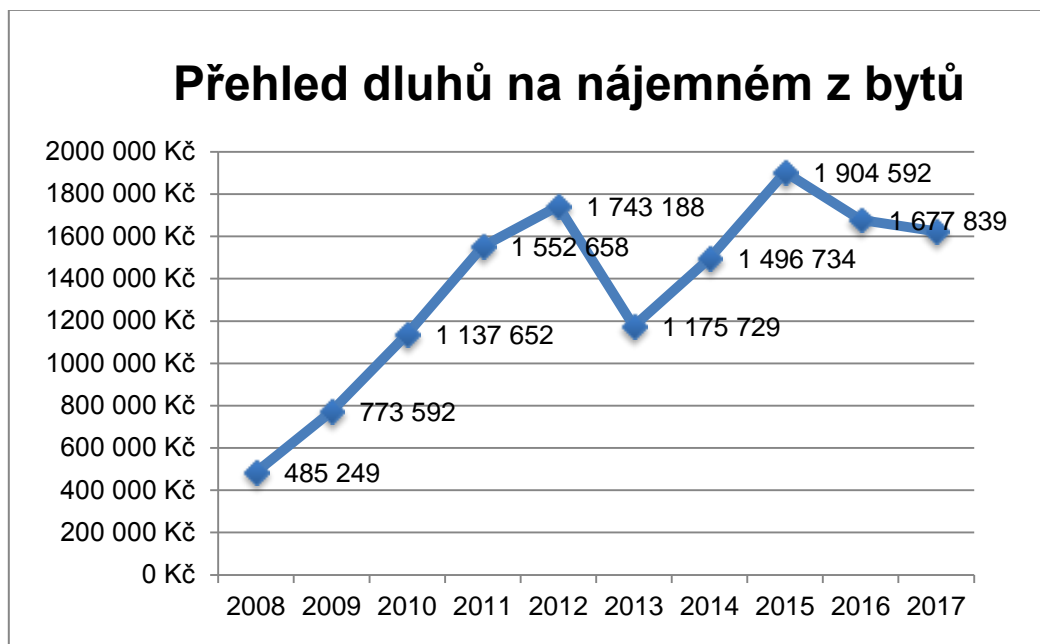
Podle **orientačního ceníku za nájemné** se ukazují jako nejdražší pokoje na ubytovnách, ale zde jsou součástí nájmu energie. Paradoxní je cena za sociální byty v ulici Pod Strání, což jsou nejdražší přidělované byty (dáno podmínkami přidělené dotace). Z tohoto důvodu o ně lidé s nízkými příjmy nemají zájem a raději žádají, či se účastní soutěží o klasický městský byt.

Tabulka 5: Orientační ceník městských bytů (Zdroj: MěÚ)

Druh bytu	Nájem za m²/měsíc v Kč
pokoj v ubytovně (dle stavu)	37–95
sociální – podpora MMR	74
Ostatní	50
Služební	47
zvláštního určení	47
v DPS	47
sociální – nízké příjmy	43
se sníženou kvalitou	27

Dluhy na nájemném se město snaží řešit splátkovými kalendáři - 24 lidí má splátkový kalendář a 15 lidí je v aktivní exekuci. Momentálně (červen 2018) má město celkový kumulovaný dluh **1 644 567 Kč** (Zdroj: MěÚ). Ale z grafu můžeme vidět, že má klesající tendenci v posledních letech (od roku 2015), což znamená, že zřejmě začaly fungovat nastavené mechanismy či přístup vedení města ohledně správy dluhového portfolia, což může souviset se změnou vedení města. Také vidíme, že se od roku 2015 začalo investovat do rekonstrukce bytů.

Graf 2: Přehled dluhů na nájemném z bytů městě Hostinné (Zdroj: MěÚ, vlastní zpracování)

Zajímavý je pokles v roce 2013, ale dluhová amnestie, která by tento pokles vysvětlovala, neproběhla. V současné době má město zhruba pět neplacících nájemníků a tři nájemníci dali souhlas s institutem zvláštního příjemce. I přes veškeré dluhy a investice do bytů, zůstává bytový fond v kladných číslech, ve výrazném zisku. Proto je pro město dle názoru výzkumnice z dlouhodobého hlediska výhodné po ekonomické stránce neprodávat byty, jelikož jsou zdrojem příjmů do městského rozpočtu, a zároveň tato taktika zaručuje kontrolu nad bytovým fondem.

Tabulka 6: Výnosy a ztráty bytového fondu města Hostinné (Zdroj: MěÚ)

Výnosy zisku a ztrát - bytový fond města				
Rok	Výnosy nájemné	Náklady (dluhy a opravy)	Rozdíl zisku	Investice (rekonstrukce)
2009	5 730 259 Kč	3 495 482 Kč	2 234 777 Kč	0 Kč
2010	7 555 471 Kč	5 420 640 Kč	2 134 831 Kč	0 Kč
2011	7 580 720 Kč	4 045 352 Kč	3 535 368 Kč	0 Kč
2012	7 635 104 Kč	6 203 423 Kč	1 431 681 Kč	0 Kč
2013	6 700 217 Kč	5 391 228 Kč	1 308 989 Kč	0 Kč
2014	7 501 598 Kč	4 867 735 Kč	2 633 863 Kč	0 Kč
2015	7 620 974 Kč	2 526 767 Kč	5 094 207 Kč	1 083 380 Kč
2016	7 724 894 Kč	4 650 445 Kč	3 074 449 Kč	1 434 300 Kč
2017	7 750 424 Kč	4 099 002 Kč	3 651 422 Kč	0 Kč
2018	zatím bez dat	zatím bez dat	zatím bez dat	1 821 376 Kč

System přidělování městských bytů se zdá trochu komplikovaný vzhledem ke kategoriím, ve kterých jsou byty přidělovány. Dokonce i některé pracovníce MěÚ si nebyly jisty, zda se požaduje ve všech kategoriích kauce. Jsou sice dána rámcová pravidla, ale ta vylučují obyvatele s dluhy či rodiny s dětmi, kteří nemohou na městské ubytovny. Na druhou stranu, rada města povoluje výjimky či posuzuje každý případ zvlášť, někdo s tím souhlasí: *„Bezdlužnost se dá obejít, zajít si pro splátkový kalendář. Město je vstřícné, člověk musí doložit, že má příjmy, i dávky.“* – nájemnice na ubytovně. Na někoho to může působit vysokoprahově, protože nesplňují základní podmínky bezdlužnosti. *„Skoro každý týden hledám byt v Hostinném a nenacházím... problém je, že má klientka na ubytovně dluh, tak by to od města nedostala...“* – pracovníce NNO. Pro obyvatele, kteří mají nízké příjmy či jsou zadlužení, mohou být podmínky přidělování bytů odrazující. *„Bydlení je tady tragický, byty pro sociální případy nejsou, hledám na internetu nebo volám, jestli není městský*

byt, a když už je, tak je tam vysoká kauce...“ – pracovnice NNO. Pro matku s dítětem nebo rodinu s dětmi, pokud jsou s nízkými příjmy či zadlužení, tak se nemohou ubytovat v žádné ze tří ubytoven v Hostinném, jelikož je všude podmínka bez dětí. Jedinou nadějí je městský pokoj na ubytovně pro matku s dítětem, jehož funkčnost je nejasná, či azylový dům v Trutnově, který má často plnou kapacitu.

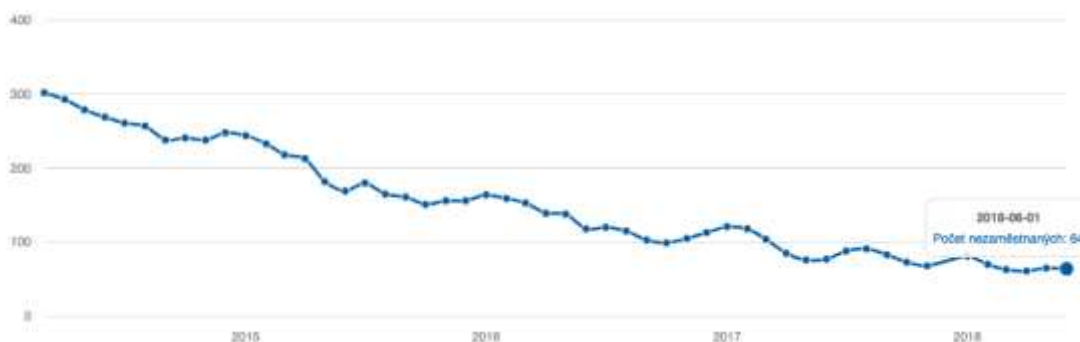

Nezaměstnanost v Hostinném

„Práce v Hostinném je, klienti mohou sehnat práci, ale platy jsou mizerný.“ – pracovnice NNO. Tento výraz stručně charakterizuje trh práce v Hostinném. V Hostinném je míra nezaměstnanosti (podle serveru Lags.cz) v červnu 2018 2,3% a počet nezaměstnaných, na území města, bez přilehlých obcí byl 64. Královehradecký kraj má 2,1% a ČR průměr 2,9% nezaměstnanosti. Musíme ale brát v patrnost i sezónní výkyvy, kdy reálné číslo může být vyšší a také ne všichni nezaměstnaní jsou vedeni na ÚP.

Graf 3: Vývoj nezaměstnanosti na území města Hostinné (Zdroj: Lags.cz)

Vývoj nezaměstnanosti na území Hostinné

Struktura nezaměstnaných je k dispozici ze statistik zpracovaných serverem Risy.cz. Současná data (červen 2018) ÚP neposkytl.

Tabulka: Struktura nezaměstnaných Hostinné v roce 2017 (Zdroj: Risy.cz)

	Uchazeči o zaměstnání celkem	z toho			
		dosažitelní	ženy	osoby podle délky evidence	
				6–12 měsíců	déle než 12 měsíců
Hostinné	79	77	35	23	16

Ve městě má historický význam rozvoj papírenského průmyslu a postupně docházelo k vybudování plynárny, pivovaru, škrobárny, továrny na výrobu strojů, slévárny železa apod. Po revoluci tyto subjekty postupně zanikaly. V současnosti je ve městě rozvinut především již zmiňovaný papírenský průmysl KRPA Holding CZ, a.s., MODEL OBALY a.s. – (obaly z hladké lepenky, součástí nadnárodního koncernu), na

který navazuje průmysl textilní Tectex, s.r.o., Automotiv-Petex, s.r.o. (gumotextilové koberce do aut) a Sedláček & Co, s.r.o. – (plachty na auta).

Ve městě působí dvě chráněné dílny a třetí se má do budoucna otevírat (z neověřených zdrojů) „*Měla by být chráněná dílna na Náměstí, šijí polštářky... do budoucna dílna, že by měla šít postroje na psy.*“ – obyvatelka Hostinného. Největší z nich je Fides, který působí na dvou pracovištích v Hostinném. V prostorách budov firmy Krpa a vedle Labského mlýna. „*Naše společnost nabízí široké portfolio - zejména manuálně náročných - výrobních služeb FIDES Group zaměstnává přes 200 zaměstnanců z toho je více než 90% zaměstnanců se změněnou pracovní schopností*“, uvádí firma na svých stránkách. Na první pohled vyznívá trochu jako protikladně, kdy lidé, kteří mají určitý handicap, vykonávají fyzicky náročnou práci. To vyplývalo z výpovědí drtivé většiny informátorů a i zaměstnanci Fidosu: „*Doktor by se měl jít podívat do provozu, je to fyzicky náročné, na to že tam mají dělat zdravotně hendikepovaní.*“ Na druhou stranu je přínosem, že firma dává příležitost lidem, kteří mají ztíženou pozici na pracovním trhu. A dle výpovědí, opravdu zaměstnají kohokoli.

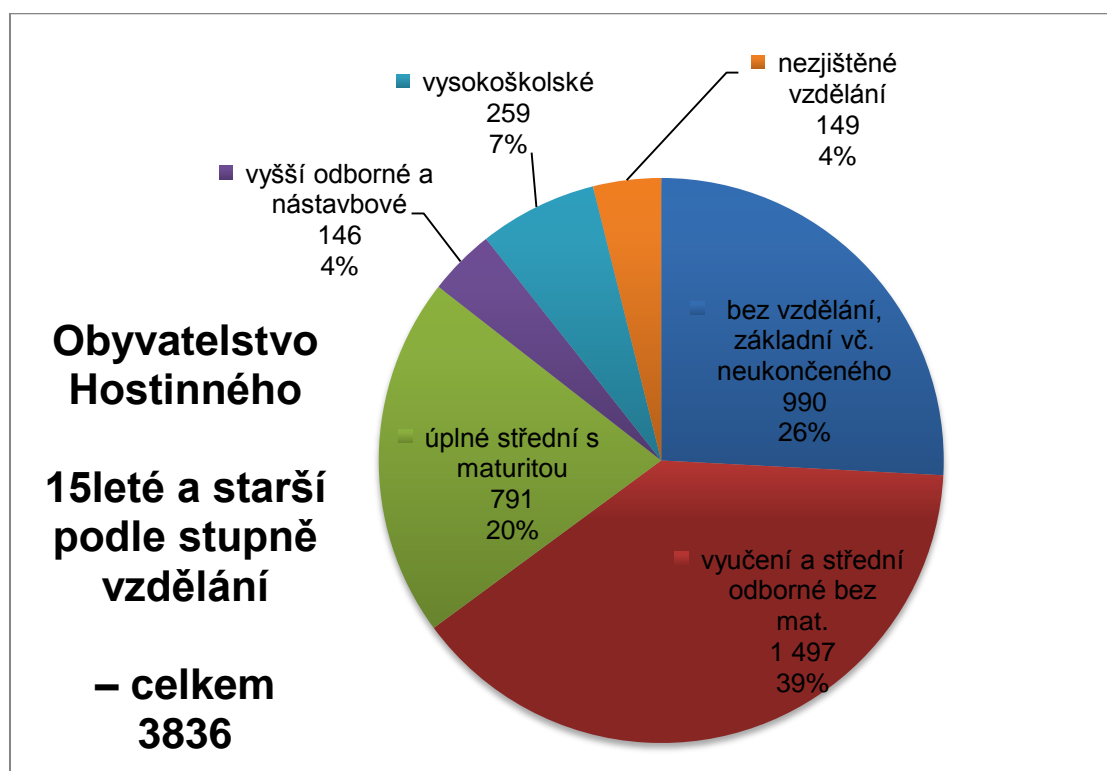
Město využívá nástroje APZ a z ÚP zaměstnává na administrativní práce (např. skenování dokumentů) na městském úřadě (2 osoby), jako asistenty prevence kriminality (4 osoby) a v technických službách (4 osoby), ale tady by jich mohli mít i více, problém je, že nemohou sehnat zájemce. Z výpovědí vyplynulo, že s těmito programy mají pozitivní zkušenosti a vidí v nich přínos, jak město, tak nezaměstnaní. Nastaly situace, kdy takto zaměstnané osoby přešli na plnohodnotné místo na trhu práce, během roku, na které měli s městem uzavřenou smlouvu.

Práce v oblasti šedé ekonomiky se vyskytuje i v Hostinném. Podle výpovědí, jde spíše o „melouchy u soukromníků, třeba na týden se umí postavit na práci s lopatou.“ – obyvatelka Hostinného. Podle pracovnice ÚP jde „*Nejvíce o práce v lese a zednické práce... oni třeba přinesou dohodu a tím jsou chráněný.*“ Motivací pracovat nelegálně či nepracovat vůbec může ovlivňovat skutečnost, že má člověk dluhy a exekuce.

Základním problémem ve městě je zřejmě z historického hlediska fakt, že většina lidí byla zaměstnaná ve fabrikách a továrnách, kde drtivá většina nekvalifikovaných pozic dostávala nízké platy. „*Platy stály za prd vždycky... tady Model, Rubena, Krpa vždycky špatně platili, věděli, že ty lidi nemají jinou možnost.*“ – zaměstnankyně ÚP. Což se promítá i do současné situace. „*Kamarád chodil na směny dvanáctky, víkendy a měl jen dvanáct tisíc, byl vyučený.*“ – obyvatel Hostinného. Na druhou stranu se to do určité míry dá kompenzovat benefity, např. Krpa nabízí „*Příspěvek na stravování, poukázky na volný čas, příspěvek na penzijní připojištění po určité době, odměny za odpracovaná léta, týden dovolené navíc, příspěvek na to, že nejsou nemocní, to mají paušálně.*“ – zaměstnankyně Krpy.

Situaci s nízkými platy nahrává i skutečnost, že 65 % obyvatel v Hostinném, podle SLDB 2011 nemá maturitní vzdělání. V celorepublikovém průměru to bylo 50,6% obyvatel, kraj Hradec Králové měl podíl obyvatel bez maturity 52,9 %. A co nás asi bude zajímat nejvíce, průměr v ČR podle velikostních skupin obce v kategorii 2000 - 4999 obyvatel (kam spadá i Hostinné) byl průměr obyvatelstva bez maturity 56,8 %. To znamená, že Hostinné výrazně s 65 % převyšuje všechny průměry. Tyto dva faktory, nižší vzdělanost obyvatelstva a povaha pracovních míst vysvětluje nižší příjmy obyvatel v Hostinném.

Graf 6: Obyvatelstvo Hostinného podle stupně vzdělání (Zdroj: SLDB 2011, vlastní zpracování)

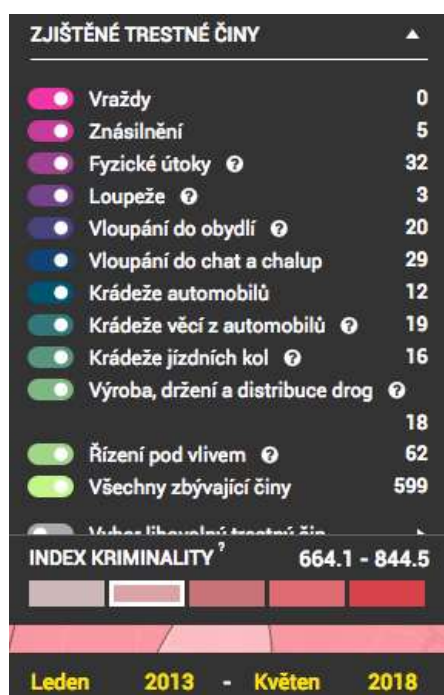
Do budoucna by mohlo pomoci řešení situace propojování zaměstnavatelů a škol, jak potvrzuje i personální oddělení Krpa "Vidíme, že nám stárne struktura." Což potvrzuje také paní starostka, která organizuje pracovní setkání a propojování zaměstnavatelů a škol.

Bezpečnost a sousedské vztahy

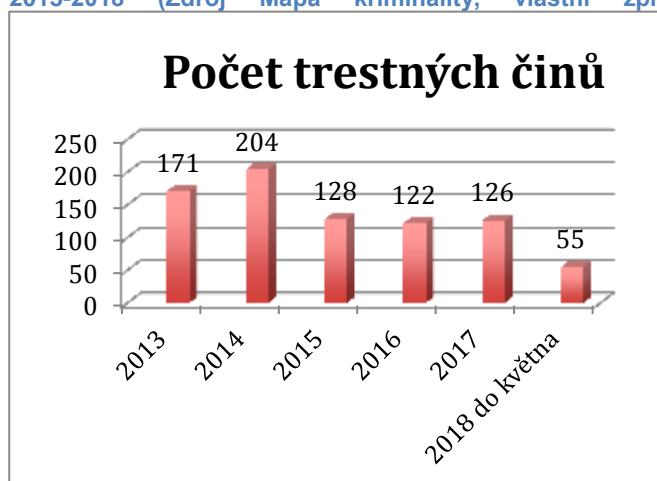
Skrytá kriminalita obecně představuje až několikanásobek kriminality zjištěné. U různých trestných činů je latence různá, takže celkové informace o kriminalitě se skládají z údajů různé spolehlivosti. Obecně však platí, že čím je trestný čin více nebezpečný, tím je latence nižší a naopak. Proto je i reálné uvažovat, že v Hostinném je reálná kriminalita vyšší, než je uváděno ve statistikách. Konkrétní data nebyla Policií ČR v Hostinném poskytnuta. Dle výpovědí městské policie, řeší státní policie nejvíce rušení nočního klidu.

Podle mapy kriminality je **index kriminality** v Hostinném za rok 2018 (leden-květen) 51,2. Index je přepočten trestných činů na 10 000 obyvatel, ale do oblasti jsou zahrnuty i okolní obce jako Rudník, Čermné, Chotěvice, Prosečné, Klášterská Lhota, Dolní a Horní Kalná a Dolní a Horní Olešnice. Pro srovnání Dvůr Králové má za stejné období index 43, což je nižší a Trutnov má index vyšší - 72,4. Následuje tabulka vývoje počtu trestných činů za posledních 5 let, ale jelikož se jedná o počet trestných činů za celé území, není možné z toho vyvozovat další závěry. Strukturu trestných činů ilustruje následující tabulka, která ještě udává, že 70% trestných činů bylo objasněno. Kriminalita má v celé ČR klesající tendenci, což se uvádí v souvislosti s dobrou prací Policie ČR a vzrůstající ekonomickou situací.

Obrázek 4: Struktura trestných činů Leden 2013 - květen 2018 (Zdroj: Mapa kriminality)

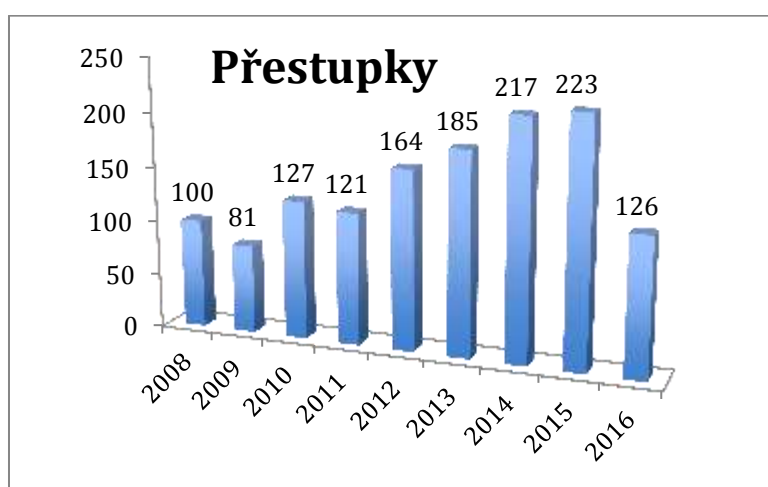

Graf 5: Počet trestných činů v Hostinném a přilehlých obcích 2013-2018 (Zdroj: Mapa kriminality, vlastní zpracování)

Trochu lepší je situace s **přestupky**, které si vedou pracovníci na MěÚ. V součtu jsou sice zahrnuty i přestupky spáchané v obcích Prosečné, Klášterská Lhota, Černná a Rudník, ale těch bývá řádově v součtu za rok cca 30 – 40. Za rok 2017 se statistika nevyhotovovala, neboť se překvalifikovávaly skutky. Z grafu vyplývá vzrůstající tendence přestupků. Může to být odraz reality, ale častěji jde o zkreslení díky vzrůstajícímu počtu městských vyhlášek.

Graf 6: Přestupky v městě Hostinném (Zdroj: MěÚ, vlastní zpracování)

Vidíme zde výrazný pokles mezi lety 2015 a 2016. Zde mohlo mít na tuto skutečnost vliv vystěhování většího počtu lidí z Hostinného v roce 2015, který byl popsán výše. V tom roce došlo ke zrušení jedné z ubytoven, což mohlo mít s událostí souvislost.

Cca před 5 lety měly být problémové ubytovny čp. 670 a především 896, kde se sešlo více sociálně slabých osob požívajících velmi často a ve větší míře alkohol, možná i drogy. Za poslední roky se ale majitelé ubytoven snaží osoby k ubytování „vybírat“, takže se situace zklidnila. *“Kam zajíždí policie častěji, to je ubytovna - Závodí 896... policie tam vyjíždí kvůli scénkám pod vlivem alkoholu, ale hodně se to zklidnilo, - potvrzuje další pracovníce MÚ.*

Město Hostinné má vypracovaný Plán prevence kriminality 2016-2020. Tam v rámci dotazníkového šetření (9/2015) vyšlo najevo, která místa vnímají obyvatelé jako méně bezpečná či nebezpečná.

Tabulka 8: Dotazníkové šetření pocitu bezpečí (Zdroj: Plán prevence kriminality 2016-2020)

Možnosti	Počet odpovědí
Městský park	80
Autobusové nádraží	63
Cyklostezka (kolem Tatranu)	50
Nádražní ulice	35
Cyklostezka (od rybníčků k Petexu)	35
Park Smíření	19
Ubytovna Tatran	14
Splav po náhon u chatek	6
Zastávka Hostinné město	6
Náměstí	5

Na prvním místě se umístil městský park. Z výpovědí během screeningu vyplynulo, že se jedná hlavně o posedávající partičky či vůni marihuany, který je cítit hlavně v podvečerních hodinách. Jako druhé se umístilo autobusové nádraží, které prošlo rekonstrukcí. Dříve tam také fungoval nonstop. Jako třetí to byla cyklostezka u Tatranu. To může být blízkostí ubytovny a zároveň faktem, že se zde podle výpovědí obyvatel prodávají drogy, v části směrem k městu. Od té doby se situace nijak nezměnila, jak uvádí zaměstnanec MěÚ - „*Nic se nezměnilo od dob výzkumu pocitu bezpečí, ty zákoutí, ale je to spíše bezpečné město, složky fungují dobře...*”

Město využívá **městskou policii a asistenty prevence kriminality (APK)**. Městská policie byla zřízena před dvěma lety. Její funkci vykonávají dva strážníci, kteří spadají přímo pod paní starostku. Prvních 7 měsíců řešily přesahy jen domluvou. Jejich hlavní činností je kontrola parkování na náměstí, drobné výtržnosti, jízda dětí na kole/skatu, kouření na autobusovém nádraží, dodržování zákazu pití alkoholu ve vymezených částech města podle vyhlášky z roku 2016, kontrolují dodržování vyhlášek obecně a některé přestupky do 10 tisíc.

APK fungují ve městě tři roky. V současné době (červen 2018) jsou to 4 ženy. Mezi jejich agendu patří hlavně kontrola dětí na přechodech pro chodce, také dělají dohled v čekárně detašovaného pracoviště ÚP. Dále dělají pochůzky po městě, kontrolují, zda nejsou rozbité lavičky, pouliční světla, zda je dodržován veřejný pořádek, děti zda nechodí za školu či nekouří, občas najdou injekční stříkačku. Pokud je to třeba, tak spolupracují s městskými strážníky.

Jako závažnou vnímají **problematiku návykových látek, včetně alkoholu** skoro všichni účastníci výzkumu kromě pracovníků Riapsu, kteří s uživateli drog přímo

pracují od roku 1999. Nejvíce byli k problematice skeptičtí respondenti, kteří nejsou z Hostinného, ale dojíždějí sem (NNO) či lidé, kteří znali město z dob před 15ti lety, kdy mělo město nechvalnou pověst. Pracovníci Riapsu uvádějí, že na přelomu 90.tých let bylo Hostinné trochu zajímavější kvůli užívání opiátů (heroin). Ale nyní situace v Hostinné ničím nevymyká, je srovnatelná s okolními městy o stejné velikosti, kam pracovníci Riapsu také dojíždějí. Podle pracovníků je odhadem v Hostinném asi 1100 denních kuřáků cigaret, 800 osob rizikově pijících alkohol, 300 osob pijících alkohol denně, 200 osob rizikově konzumující kanabinoidy a 10-20 problémových uživatelů návykových drog (hl. pervitin). Nyní jezdí pracovníci do Hostinného každý týden v pondělí od 14:30 do 15:30, kdy mapují terén, kdy pokud je zájem probíhá výměna a distribuce zdravotnického materiálu a pak poskytují sociální poradenství, základní právní informace, informace okolo dávek, pomáhají s hledáním práce a bydlení. Několikrát do roka provádějí mapování I v podvečerních hodinách. Některým klientům ani v současné době nevyhovuje výměnný program v Hostinném a tak dojíždějí do KC (Kontaktního centra) v Trutnově.

Respondenti se shodovali zhruba na 3 místech, kde se v Hostinném vyrábí či distribuují drogy, a označovali Hostinné za město s tzv. uzavřenou drogovou scénou.

Pokud se vrátíme k rezonujícímu tématu, že v Hostinném jsou drogy velkým problémem, můžeme to přičítat zkreslenému dojmu, který mají sami obyvatelé Hostinného. Jedná se o relativně malé město, kde každý o každém ví. A proto i malý problém může být viděn jako velký. V anonymitě velkoměsta nejsou drogy tak viditelné, kdyžto na malém městě je to více na očích. Proto i pracovníci Riapsu zdůrazňovali, že v Hostinném se jedná o neobvyklou situaci.

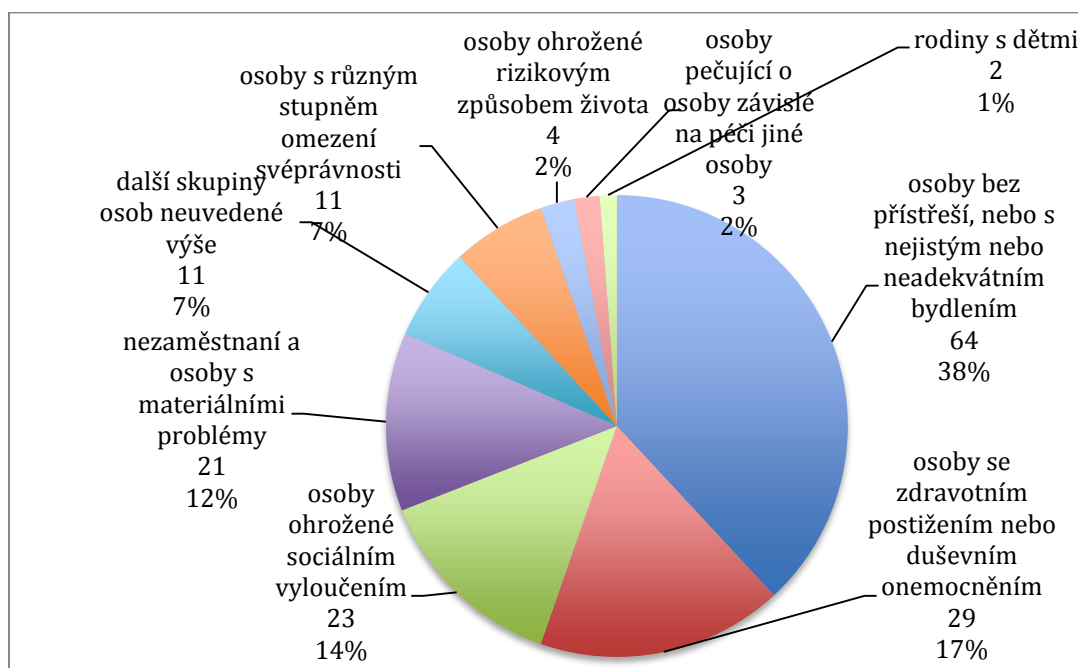
Problematiku gamblerství řeší od roku 2016 vyhláška, která zakazuje loterie a jiné výherní hry – např. automaty. V minulosti to byl ve městě problém, se kterým se potýkala část obyvatel. K tomu přispěl i fakt, že v blízké obci Pilníkov má zázemí jeden z největších poskytovatelů herních automatů v kraji – Kata Pilníkov. Zavedení zákazu nevymýtilo problém úplně, jelikož si někteří obyvatelé dokáží tento druh zábavy zajistit v blízkých obcích a městech, nicméně tomu výrazně napomohlo. Také to ve městě vedlo ke snížení počtu hospod a non-stop zařízení.

Sociální služby a zdraví

V Hostinném působí několik subjektů, které poskytují sociální služby. Jako první jmenujme **sociální odbor města**. Působí zde (červen 2018) dvě pracovnice. Jedna od roku 2006 a druhá od roku 2016. Jedna má na starosti klienty v městě Hostinném a sociální komisi a druhá má na starosti klienty z okolí a DPS. Největší agendu tvoří opatrovnictví (12 klientů) – **„Je pod vaším dohledem, vyřizujete a podepisujete za ně pracovní a nájemní smlouvy, pomoc na úřadech.“** Na to je vyhrazen půl úvazek. Dále mají sociální poradenství, provádějí sociální šetření a depistáž hlavně u seniorů. Klientů mají každá 150 - 200 ročně, z toho asi 10 dlouhodobých klientů..

Z poskytnutých dat sociálního odboru statistiky vyplynulo, že nejvíce klientů 38 % přišlo s problematikou nejistého či neadekvátního bydlení, 17 % jako osoby se zdravotním postižením nebo duševním onemocněním, 14 % jako osoby ohrožené sociálním vyloučením a 12 % nezaměstnaní a osoby s materiálními problémy. Tudíž z toho vidíme, že otázka bydlení je nejpálčivější otázkou skoro u poloviny klientů.

Graf 7: Typy intervencí od roku 2013 (Zdroj MěÚ, vlastní zpracování)

Dále působí v Hostinném dlouhodobě **OSPOD**. Současná pracovnice zde působí od ledna 2018. Mezi klienty tvoří Romové minoritu. V Hostinném byla kvůli šetření 6 - 8x, ale po úpravě se už u návrhů na úpravu poměrů po rozvodu nemusí dělat šetření v domácnosti. Rodiče se zvou do Vrchlabí. Asi polovinu rozvodů (v roce 2017 bylo ve městě Hostinném 15 rozvodů) tvoří klienti, kteří jsou sociálně slabí. V Hostinném jsou nařízeny 4 soudní dohledy nad výchovou nezletilého a v Prosečném jeden, rodina se přestěhovala z Hostinného. Pokud má rodina dohled určený soudem, tak s rodinou

pracuje ještě terénní služba SAS Diakonie nebo Aufori. Nejčastěji mají právě problémy s bydlením, pracovnice NNO: *„Nejsou schopní si ho udržet a stěhují se po drahých ubytovnách nesmyslně drahých a do městských bytů se nedostanou, protože mají dluhy, proto musejí brát nevýhodné bydlení...“* Dále jsou 3 děti z Hostinného odebrány do ústavní péče.

Aufori zajišťuje terénní sociální službu po celém Královehradeckém kraji. Do Hostinného dojíždí jednou týdně od podzimu 2015. Od jara 2016 dojíždí druhá pracovnice. Klienty mají hlavně od sociální pracovnice města, přes kterou klienty získávají a zároveň je sdílejí. Postupně získávají klienty na doporučení. Dále úzce spolupracují s Občanskou poradnou, kam svoje klienty posílají. Každá pracovnice má v současné době asi 9 klientů. Romských klientů mají asi 30 %. Ze začátku začínali se 6ti klienty, poté byla po službě poptávka a nyní mají méně klientů, jelikož si někteří našli práci a udrželi si ji. Mezi hlavní agendu patří řešení nedostatku financí, dále tedy pomáhají klientům s hledáním práce a bydlením, vyřizováním dávek, sousedskými vztahy a alimenty. Nyní mají klienti zájem o pomoc s žádostí u Nadace Agrofert, se kterou uspěla jedna klientka a získala roční hrazené nájemné. Většina rodin s dětmi je zapojena v projektu Obědy do škol. Dalším postřehem je, že skoro všichni klienti kouří. Také většina klientů bydlí ve staré zástavbě na náměstí a okolo něj, což bylo rozebíráno již v prvních kapitolách.

SAS Diakonie z Vrchlabí pracuje v současné době (červen 2018) s jednou rodinou v Hostinném. Klienty získávají přes OSPOD, organizace se snaží nově o propagaci svých služeb. Často se v rodinách řeší finance, dále se *„V rodinách řeší i rodinné vztahy, násilí, vyhrožování.. dost se tam rodiny spojují, vlastní děti, děti partnerů... často je nevlastní rodič nevráživý na to dítě, protože na něj nepobírá dávky.“* Po zavedení GDPR se zkomplikovalo získávání informací ohledně dávek, jelikož klientky často podávají mylné informace, kdy je co potřeba udělat a sociální pracovnice si to musí ověřovat. Služby se ukončují často z důvodu zletilosti či nespolupráce rodiny. Je tu reálné podezření, že by tu bylo více rodin, co by potřebovaly služby SAS, ale rodiny musí svolit sami ke spolupráci. K práci SAS by pomohl do budoucna cvičný byt, aby pracovníci mohli prakticky ukazovat, jak má fungovat domácnost a také je často problematické místo k sezení po čas schůzky v domácnosti klienta.

Žádná z organizací či pracovníků nevyjadřovala přetížení či nedostatek kapacit ve své práci. V minulosti nastaly případy, kdy do jedné rodiny docházeli 3 subjekty, což může vézt k riziku dublování služeb.

Dále zde působí občanská poradna, která bude popsána v následující kapitole a Riaps, jež byl popsán v předchozí kapitole. Zaměstnanci Riapsu také zaznamenaly potřebnost chybějících služeb pro duševně nemocné: *„Z naší zkušenosti chybí dostupné služby pro osoby s psychiatrickým onemocněním (především pokud se nejedná o diagnózu stanovenou lékařem) tuto potřebnost vnímáme především*

v Hostinném a menších obcích. Jedná se také o služby následné, nejen péče psychiatrů, ale provázení v rámci sociální služby.“

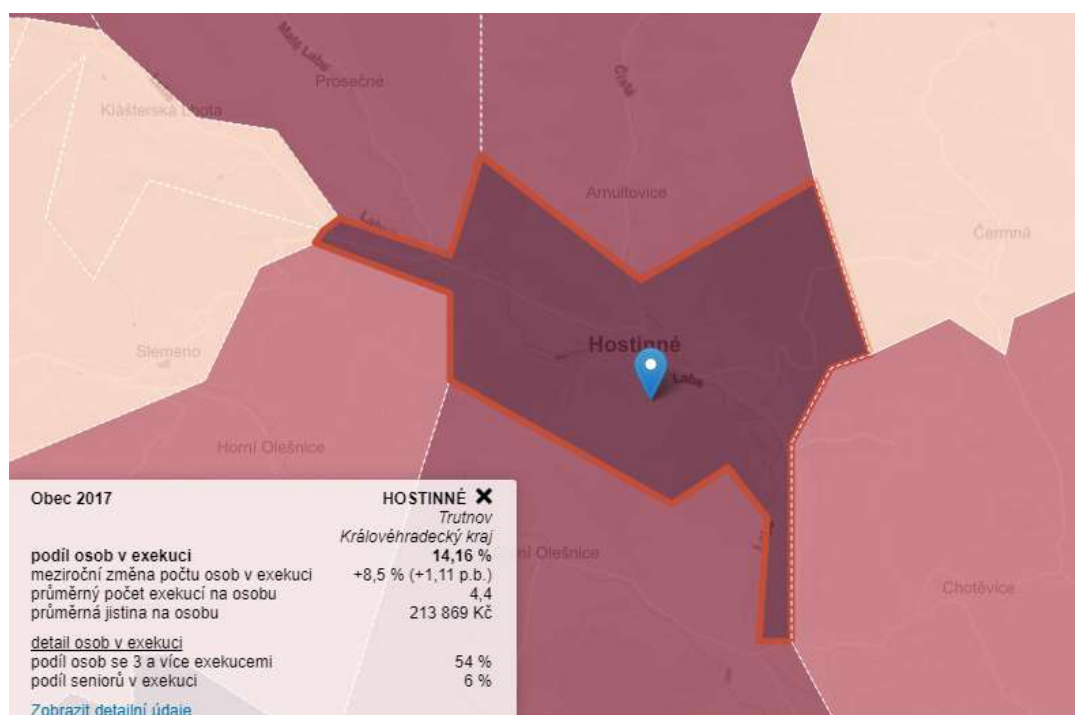
Z přihlášky města a z rozhovorů byla artikulována potřeba pracovat s rodinami, kterých je asi kolem 20ti, kde vyrůstá generace dětí, které nemají vhodné modely v rodině. Jejichž rodiče nepracují, případně jsou uživateli návykových látek, potýkají se s finančními problémy atd. Otázka zní, jak se dostat k těmto dětem a pracovat s nimi. *„Lokalita a rodové zatížení, těžko se z toho vyskakuje.“* – pracovnice NNO. První možností je školství, ale to je problematické, i když se ukazují případy (např. Velké Hamry), kdy se to podařilo díky škole s komunitním přístupem. Druhou možností je volný čas. V Hostinném působí několik poskytovatelů volnočasových aktivit – **DDM, ZUŠ, Skauti, školní družina, školní klub při DDM/ZUŠ a TJ Tatran.**

Zadluženost

Zadluženost je fenomén, jenž má na vznik a prohlubování sociálního vyloučení významný vliv. Dlouhodobě neřešená zadluženost, zvláště pak po uvalení exekuce, má často za následek rozhodnutí takto postižených osob pracovat mimo legální trh práce. Dluhy a exekuce patří mezi faktory snižující motivaci při hledání legálního zaměstnání. Neformální zaměstnání a pobírání sociálních dávek je pak z pohledu sociálně vyloučených výhodnější strategií. Zadluženost zaměstnanců bývá vnímána jako komplikace i ze strany zaměstnavatelů, kteří musí srážky ze mzdy na splácení řešit. Zadluženost rovněž ovlivňuje i stabilitu bydlení. Splátka dluhu či exekuční srážka s sebou nese propad ve finančním rozpočtu domácnosti, což může zapříčinit nezaplacení nájemného. Dluhy na nájemném mohou být příčinou ztráty standardního bydlení.

V insolvenční bylo od roku 2008 cca 200 lidí s bydlištěm v městě Hostinné, z toho je v aktivní insolvenční 108 lidí (řízení často trvá několik let). Podle mapy exekucí z roku 2017 mělo 536 osob exekuce s celkovým počtem exekucí 2 343, z čehož vyplývá, že na osobu je to jak 4,4 exekuce. 179 lidí má jednu exekuci a 2 lidé mají nad 30 exekucí. Procentuálně je to 14,16% obyvatel, kteří jsou v exekučním řízení, republikový průměr je 9,7%. Z okolních obcí Hostinné předčí pouze Dolní Lánov, který má 23,8% obyvatel v exekuci a Borovnička s 15,6% obyvatel v exekuci. Bohužel v roce 2016 to bylo v Hostinném o 42 lidí méně v exekuci, tudíž má tento trend stoupající směr. Alarmující je, že 67% osob má více jak jednu exekuci. A průměrný medián jistiny je skoro 100 000 Kč na osobu.

Obrázek 5: Podíl obyvatel v exekuci v Hostinném 2017 (Zdroj: Mapa exekucí)

Obrázek 6: Počet exekucí na osobu v Hostinném 2017 (Zdroj: Mapa exekucí)

obec HOSTINNÉ		2017
okres Trutnov, Královéhradecký kraj		
Podíl (počet) osob v exekuci		14,16% (536)
Z toho:		
podíl (počet) osob s 1 exekucí		33% (179)
podíl (počet) osob s 2 exekucemi		13% (70)
podíl (počet) osob s 3 – 9 exekucemi		43% (228)
podíl (počet) osob s 10 – 29 exekucemi		11% (57)
podíl (počet) osob s 30 a více exekucemi		0% (2)
celkový podíl (počet) osob s více exekucemi		67% (357)

Obrázek 7: Exekučně vymáhaná jistina v Hostinném 2017 (Zdroj: Mapa exekucí)

obec HOSTINNÉ		2017
okres Trutnov, Královéhradecký kraj		
Exekučně vymáhaná jistina		114 633 814 Kč
Průměrná jistina na osobu		213 869 Kč
Medián jistiny na osobu		95 650 Kč
Průměrná jistina na exekuci		48 926 Kč

Problematika zadlužení je tedy v Hostinném aktuální. „*Spousta mých vrstevníků a spolužáků ze základky je ve finančních problémech, ale je to asi i tím, že tu není extra práce.*“ – obyvatelka Hostinného. Často je problematika dluhů napojená na problémy s bydlením. „*Nemají platební morálku, zapomínají platit a tím přijdou o bydlení... nejsou schopní plánovat s penězi dopředu... finanční gramotnost... tam je to od dětí.*“ – pracovnice NNO.

Boj začíná již na půdě základních škol, kde se děti učí finanční gramotnosti v průřezových tématech či mají speciální workshopy na to určené. Nicméně po kvalitativní stránce mají někteří pochybnosti o efektivnosti výuky. „*Počítají úroky z hypotéky a učí se typy překlenovacích úvěrů. To mi nepřijde jako finanční gramotnost... nevidí důvod, jak si udržet peníze a proč.*“ – pracovnice OP. Například Krpa má dvě právní poradkyně ve svém právním oddělení, které zaměstnancům pomáhají s řešením dluhové problematiky. Nejvíce jsou ohroženy matky s dětmi. „*Oni nemají peníze, často matky sami s dětma nemají z čeho splácet. Když je matka se dvěma dětma, tak dluh 30 tisíc nedokáže splácet a je to likvidační. Zaplatí nesmyslně vysoký nájem a to i těmi příspěvků na bydlení jí zbydou 3 tisíce na měsíc pro ní a dvě děti. To je šílené... pak stačí jakýkoliv neplánovaný výdaj a tu rodinu to úplně rozhodí ... a to riziko, že ta matka to nezvládne je veliké.*“ – pracovnice NNO.

Ve městě působí od března roku 2016 Občanská poradna Farní Charity ze Dvora Králové. Poradna poskytuje zdarma poradenství v oblastech finanční problematiky (např. dluhy, exekuce, oddlužení), sociálních dávek (např. SSP, hmotná nouze), pojištění (např. důchodové, nemocenské), bydlení (např. oblast nájmu), rodinných vztahů (např. rozvod, výživné, problémové soužití), pracovněprávních vztahů, majetkoprávních vztahů (např. spotřebitelská problematika, dědictví, spoluvlastnictví) a právního systému (např. vysvětlení textu usnesení soudu). Takto přehledně to je uvedeno na stránkách Farní Charity, nicméně ve zpravodaji města Hostinného je inzerát popsán abstraktněji - „**Občanská poradna je určena pro občany, kteří se dostali do obtížné životní situace a nedokáží ji řešit vlastními silami. Klienti OP vystupují anonymně. Poradce jedná diskrétně, je vázán mlčenlivostí a považuje všechna sdělení klientů za důvěrná. Občanská poradna není advokátní kancelář, krizovým centrem ani daňovým poradcem. Služby jsou poskytovány bezplatně.**“ Což může působit problematicky při interpretaci, jako pomoc s dluhovou problematikou. To může být i vysvětlením nízké informovanosti o existenci poradny, která poskytuje pomoc s dluhy. Více jak polovina informátorů během screeningu nevěděla, že v Hostinném existuje subjekt poskytující i dluhové poradenství (často se jednalo o respondenty, kteří se potýkali s dluhy). Nejvíce pracovnice pomáhají klientům právě s dluhovou/finanční problematikou.

Tabulka 9: Druhy intervence OP (Zdroj: OP, vlastní zpracování)

Rok / druh intervence	od 3/2016	2017	do 6/2018
Finanční problematika	11	9	17
Majetkoprávní	4	4	6
Rodinné a mezilidské vztahy	11	6	5
Pracovněprávní	9	0	1
Sociální dávky a pomoc	7	2	0
Bydlení	2	0	0
Ostatní	2	0	0
Pojištění	0	0	1
Právní systém	0	0	0

V současné době mají asi 23 klientů a v den, kdy byl dělán rozhovor jich přišlo 6. Sezónní výkyvy se neprojevují na návštěvnosti poradny jelikož je pouze 1x do měsíce od 12:30-16:30. Nejčastěji se podle pracovnic OP k nim klienti dostávají do poradny na doporučení sociální pracovnic města a Aufori, z Facebookových stránek či zpravodaje města. Někteří i na doporučení nebo informaci, kterou obdrželi na soudě. Pracovnice se zaměřují na přímou pomoc, proto nejsou informováni o tom, na co jejich klienti půjčky potřebovali. U podnikatelů je to většinou dluh na sociálním a

zdravotním pojištění. Dluhy jsou jak čerstvé, tak staré třeba 10 let. Na chod poradny přispívá město. Vzdělávání a osvětě na poli finanční gramotnosti se zatím nevěnují. Služby vykonávají zdarma, po změně insolvenčního zákona v roce 2017 mohou podávat návrh na insolvenční řízení pouze právníci, zpravidla za úplatou nebo subjekty mající akreditaci jako právě OP. Z Hostinného jezdí klienti i do Dvora Králové, kde je poradna otevřena 2,5 dne v týdnu. Poradny jsou od sebe vzdáleny necelých 20 km a podle slov pracovnice OP, *“Kdo to chce řešit, ten to řeší”*. Na druhou stranu se ozývají i protikladné hlasy. *„Lidé si vzpomenou, že to chtějí vyřešit hned. Pokud jim někdo řekne, že je to jednou za měsíc, tak tam pak nedojdou... Pokud je to v prostorách města, mají pocit, že to není anonymní... pokud je někdo uvidí vcházet a vycházet do dveří. – pracovnice NNO. Sami pracovníci OP přiznávají, že: “V ideálním světě, by to bylo lepší, kdyby to bylo častěji.”*

Zdroje

Příhláška obce

Interní materiály ASZ

SLBD 2011, ČSÚ

Materiály města, stránky města

Plán prevence kriminality města Hostinné na období 2016–2020

Program rozvoje města Hostinné 2016-2022

Typologie ASZ z října roku 2017

Národní protidrogová centrála – Výroční zpráva 2016

Interní materiály a statistiky MěÚ, ÚP, Auffer, Riaps, OP

www.mapaexekuci.cz

www.mapakriminality.cz

<https://www.mapa-hazardu.cz/>

<http://www.lags.cz/>

<https://isir.justice.cz/isir/common/index.do>